

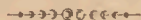

Ա Ղ Ի Կ Ն

Մինչ հինգ տարեկան էր Աւստին
 Վարդէս Տուսուիկի երբալէն
 Թէեւ ձանձրացայ, չէր ըսած,
 Սակայն օր մ'ալ այսպէս նստած
 Փխիկ, փխիկ ըսաւ Աւստին
 Իւր Թեֆիրին հպարտօրէն:
 Թեֆիրն ըսես, մլաւելով,
 Եւ պէտքերը ոլորելով
 Հպարտութեամբ նազեր կ'ընէր
 Ինչպէս կ'ընեն ամեն հարսեր:
 Աւստին կասուին այս նազերէն
 Խնդալ սկսաւ քիին տակէն,
 Եւ այն օրը իրեն համար
 Ուրախութեան օր մը կ'ըլլար:
 Ընկերուհւոյն՝ որ մօտ նստէր
 Կասուին նազանք կը դիտէր,
 Սա հետեւեալ խօսքերն ըսաւ

Անմեղ սրտին իբրեւ զքրաւ
 « Վարդուկ, տեսա՞ր մեր կասուն,
 « Գիրուկ գէմնով. ի՞նչ ալ սիրուն:
 « Փափուկ մուշակ հագած վրան,
 « Զրկայ, կ'ըսես իրեն նման:
 « Նազեր կ'ընէ, սուսա կայնի,
 « Մեր ուզածին պէս կը շարժի,
 « Մենք ալ իրեն հաց ու պանիր
 « Կուտանք, որ մեզ չը սրդողիր:
 « Բայց երբ որ կարգն իրեն կուգայ
 « Մուկ բռնելու, որ ըսաւ կուլ տայ,
 « Ալ չը նայիր մեր երեսին,
 « Այս է բնութիւն ամա կասուին:

ՄԱՐՏԻԿ Ե. ԳԱՐՍԵՆՆԵ

Ա. ՇԽԷՆ

ՄՏԱԶԲԱՂՄՈՒՆՔ ՆԵՒՏՈՆԻ

Իմաստունն Նեւտոն յոյժ մտադրաւ էր : Առաւօտ մը իւր խոհարարը թոյլտուութիւն խնդրեց իրմէ՝ երթալ տեսնել իւր բարեկամներէն մին , որ հիւանդ էր . « Իմ քոյրս պիտի գայ փոխանորդել ինձ ըսաւ անոր , և պիտի պատրաստէ Պարոնին ճաշը : »

Պէտք չէ անհանգիստ ընել ձեր քոյրը պատասխանեց Նեւտոն , ասորժակ չունիմ այս առաւօտ , եթէ ասորժակ ունենամ քիչ մը բան ուտելու ես ինքս կարող եմ ինձ համար հաւկիթ մը խաշել . բայց հաւկիթները ո՞րչափ ատեն կը մնան եռացեալ ջրոյ մէջ :

— Երեք վայրկեան :

— Շատ լաւ , կրնաք երթալ :

Գիտունը իւր սովորական ճաշի ժամուն կ'որոշէ թեթեւ ընթրիք մը ընել : Կճիճ մը ջուր կը դնէ կրակին առջև և կ'եռացունէ զայն , կ'առնէ հաւկիթ մը , ժամացոյցը կը հանէ վայրկեանները հաշուելու համար , և կ'սկսի բոլորովին ուրիշ բանի վրայ մտածել նոյն հետոյն կճիճին մէջ կըդնէ իւր ժամացոյցը :

Ուրիշ օր մը , սոյն գիտունը իւր բարեկամներէն մին ճաշի հրաւիրած էր առանց պատրաստութեան :

Այն վայրկեանին , յորում իւր բարեկամը եկաւ , Նեւտոն զբաղած էր ստեղագիտական կարեւոր հաշիւներով , առաջնորդեց իւր հիւրը ճաշի սրահը և ըսաւ անոր . « Դուք ճաշեցէք միշտ մինչև որ ես գամ , մի քանի վայրկեանէն պիտի վերադարնամ ձեր մօտ » :

— Պիտի սպասեմ , պատասխանեց բարեկամը , այդչափ ստիպեալ չեմ : Ժամ մը կ'անցնի , Նեւտոն չվերադառնար : Հիւրը , որ գիտէր մեծ Բնագիտին տշխատութեանց կարեւորութիւնը , չու-

զեց խանգարել զնա , ուստի սեղան նստաւ , կերաւ կարկանդակի կտոր մը և սպուխտի չերոտ մը , խմեց մէկ կամ երկու գաւաթ գինի և մեկնեցաւ առանց հրաման ստանալու : Նեւտոն իւր հաշիւներով զբաղեալ՝ բոլորովին մոռցաւ իւր բարեկամը : Աշխատութիւնը աւարտած վեր ելաւ . — Ճաշած է՞նա դեռ . նօթի՞ է . . . — : Մինչև իսկ չէր գիտեր իւր ըսածը : Մեքենաբար առցաւ նա ճաշի սրահը , տեսաւ սպուխտը վերցուած նոյնպէս կարկանդակը , և գինւոյն չիշը կէս պարապ : « Կարծեմ թէ ճաշս ըրածեմ , ըսաւ նա , օ՛հ , երթանք շրջագայութիւն մը ընել : »

Թարգմ.

ՀՐԱՆՏ Վ. ՊԱՐՏԻՋՊԱՆԵԱՆ

ՇԱՀՈՒՆ ԿԷՍԸ

Անկլիացի ազնուական մը , որ ծովեզերքէն քիչ հեռու դղեակի մը մէջ կը բնակէր , իւր ամուսնական հանգիսին խնջոյքը կատարելու վրայ էր : Այն խնջոյքը կ'աղկանար առատ միսէ , երէյ և պտուղներէ , բայց կ'աղակոչէր միայն ձուկն , որովհետեւ ծովը շատ յուզուած էր : Կոչունքի ժամանակ խեղճ ձկնորս մը դղեակը եկաւ մեծ օձաձուկ մը բերելով : Տանը մէջ մեծ ուրախութիւն տիրեց և ձկնորսը կոչուեցաւ սրահը ուր ազնուականը իւր հիւրերուն մէջ նստած էր :

« Ահա ձուկ մը , » ըսաւ ազնուականը , « Ուզած գինդ որոշէ և անմիջապէս պիտի վճարուի . որչափ կը խնդրես : »

— Եւ ոչ ստակ մը , Տէր իմ , ստակ չեմ պահանջեր այլ իմ մերկ կռնակիս վրայ հարիւր հատ խորագանի հար-

ուած որք ձուկիս գինն պիտի կազմեն : Այս թիւէն հատ մը պակաս չ'եմ ընդունիր :

Ազնուականը և իւր հիւրերը շատ զարմացան , բայց ձկնորսը իր գիտաւորութեան վրայ կը պնդէր : Ընդունայն ջանացին զինք համոզել :

— Լաւ , լաւ , ըսաւ վերջապէս ազնուականը , այս մարդն քմածին փափաք մ'ունի , բայց մեզի ձուկը պէտք է : Ուրեմն թող պառկի և խնդրած գինը վճարուի մեր ներկայութեան :

Յիսուն հարուած տրուելէ յետոյ « կեցի՛ք , կեցի՛ք , պօռաց ձկնորսը , այս գործին մէջ ընկերակից մ'ունիմ և իրաւունք է որ նա ևս իւր բաժինն ընդունի : »

— Ի՛նչ , աշխարհի մէջ այսպիսի երկու խենդ կայ եղեր , ըսաւ աղնուականը , ո՛րը կ' գտնուի նա , ըսէ անունը և անմիջապէս պիտի կանչուի :

— Հեռունները փնտռելու հարկ չ'կայ , ըսաւ ձկնորսը , դուք ձեր գրան մօտ պիտի գտնէք զայն , Ձեր դռնապանի կերպարանքով : Ձէ՛ր թողուր որ ներս մտնեմ մինչև որ խօստացայ օձաձուկիս փոխարէն առածիս կէսը իրեն տալ :

— Ո՛հ , ո՛հ , ըսաւ աղնուականը , անմիջապէս վեր կոչեցէք զայն . անշուշտ պիտի ընդունի վարձքին կէսը նոյնչափ արդարութեամբ :

Այն ատեն նոյն ինքն դռնապանն բերուեցաւ և ընդունեցաւ վարձքին կէսը , այսինքն յիսուն հատ խարազանի հարուած : Ի վերջոյ դռնապանը վռնտուեցաւ աղնուականին ծառայութեան և ձկնորսը առատօրէն վարձատրուեցաւ :

ԳՐԻԳՈՐ . Կ. ՅԱԿՈԲԱՆ

բարգմ . յԱՌԳԼ .

ԴԱՐՈՒՍ ՆՇԱՆԱՆՈՐ ՀՆԱՐԻՁՆ

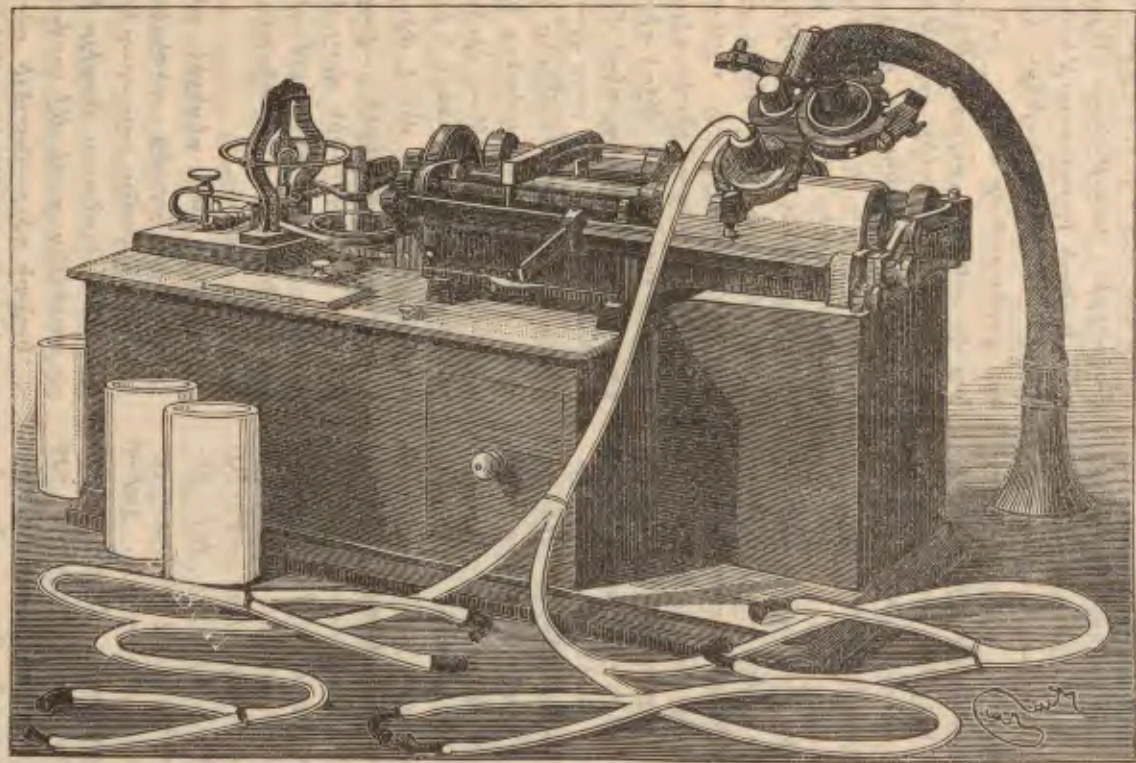
Պ . Է Տ Ի Ս Ը Ն

(Շար . եւ վերջ , shtu pht 9)

Ձը վհատիւր երբէք , էտիսըն , այդ արտաքին հարուածներէն , կը շարունակէ իւր հեռագրական պաշտօնը , կը լինի ճարտար մեքենագէտ մը և քիչ ատենէն տեղեակ կը լինի մեքենակաւորութեան գեղեցիկ օրինաց որոց միջոցաւ կը հնարէ մէկ թելի վրայէն մի և նոյն վայրկեանին հակառակ ուղղութեամբ երկու հեռագրաւոր անցնելու միջոցն , որուն « Կրկնակի դրութիւն » անունը կուտայ : Անթիւ են այն տարրաբանական գործիներն որոց հնարիչն է էտիսըն : Այս առաջին աշխատութիւններն մեծ փառք մը կը լինին էտիսընի անուան և իւր ապագայ յաջողութեան յայտարար նշանը կը նկատուին : Իւր գիւտերով չահած գրամը ուրիշ գիւտերու կը ծառայեցնէ որոց ոմանք իրեն 500 000 Փրանք բերած են . կ'ըսեն թէ՛ չաբաթը 2.500 Փրանք միայն կ'ստանար իւր ձայնագիր գործին ցոյց տալով : Մինչեւ այսօր իւր չահած բոլոր հարստութիւններն վատնած է և դեռ կը վատնէ իւր աշխատութեանց կատարելագործման համար : Էտիսընի աշխատութեանց վրայ ծանօթ ըլլալու համար պէտք է այցելել իւր Մէնլօ Բարքի աշխատանոցն ուր կ'անցընէ իւր կենաց մեծագոյն մասը :

Մէնլօ Բարք , Նիւ Եօրքէն ժամ մը հեռի , Բէնսիլվանիոյ մէջ երկաթուղւոյ կայարան մ'է , ուր էտիսըն հիմնած է իւր ամարանոցը : Աշխատանոցին արտաքին երևոյթը աննշան է , բայց ներքինը դահացուցիչ կը նկատուի և նորա-

ՉԱՅՆԱԳԻՐ (ՖՕՆՕԿՐԱՖ)

նշան երևոյթներով օժտեալ : Գեանա-
յարկին վրայ կայ շոգեշարժ մեքենայ
մը , որ կուտայ շարժիչ զօրութիւնն :
Առաջին յարկին մէջ ինք կ'աշխատի մին-
չեւ կէս դիշեր , և երբեմն մինչեւ ա-
ռաւօտ . հո'ն կը գտնուին դարակներու
մէջ որուակներ , տարրագիտական դոր-
ծիւներ , մետաղներ և աղեր , վերջա-
պէս իւր աշխատանոցին մէջ կը գտնը-
ուին այն ամեն նիւթեր , որ սկէտք ու-
նի էտիսըն նոր գիւտ մը ընելու համար
կամ նոր աշխատութեամբ մը զբաղած
ժամանակ :

Իւր հսկայակերտ աշխատանոցին մէջ
կը գործեն ամեն օր իւր անօրինութեան
ներքեւ զանազան արուեստագէտներ :
Աշխատանոցին մէջ կայ նաև իւր մա-
տենադարանը , ուր կը նեաէ իւր թըղ-
թակցութիւններն և ուր կը պահէ իւր
գրքերն , որք կը խօսին արուեստից վը-
րայ : Աւա'սիկ էտիսընի ներքին վիճակը :
Տեսնենք թէ՛ ի'նչպէս է իւր արտաքին
վիճակը : էտիսըն միջահասակ և բարե-
կազմ է . սաստիկ կորովի մարդ մ'է .
երբէ'ք ծոյլ մնացած չէ հակառակ մի
քանի թերութեանց : Անխոնջ աշխատող
մ'է և ծայրայեղ համբերատար ամենա-
դժուարին պարագայից մէջ : Օր մը ի-
րեն հեռագրական գործիք մը կը բերեն
որ աւրուած է և զոր պիտի շտկէ : Աշ-
խատանոց կ'ջնէ և կ'իմացնէ իւր ըն-
տանեաց թէ մինչեւ որ չ'իմանայ աւրը-
ւելուն պատճառը և չ'նորոգէ , չպիտի
կրնայ իւր բնակարանը վերադառնալ .
և (60) ժամ շարունակ կ'աշխատի այդ
գործիքին համար զոր կատարելապէս
նորոգելէն յետոյ կը վերադառնայ իւր
ընտանեաց քով : Դէմքը ածիւում է ,
ժպիտն անկեղծ և կերպարանքն հա-
մախրելի է : Ո'չ փառքի և ո'չ դրամի
համար կաշխատի . իր միակ փափաքն ,

իր կեանքին միակ նպատակն ըրած է
աշխատիլ միշտ և միօրինակ կերպիւ ,
փնտռել , գտնել , հնարել և ամէն օր
բնութեան մէկ նոր երևոյթին մէկ նոր
գաղտնիքին ծանօթանալ : Այսպէս է
ահա էտիսըն իր աշխատութեանց մէջ :
Ամենէն աւելի մեքենայներն կը սիրէ .
երբ գործարան մը մտնէ , հո'ն մեքե-
նայ մը տեսնէ , ուշագրութեամբ կը
զննէ , և անոր շարժիչ զօրութիւնը կը
գտնէ և այդ մեքենային վրայ երկար
ու մանրաքննին ուսումնասիրութեանց
նորանոր նիւթեր կը փնտռէ և կը գլու-
նէ : Տղայութենէն ի վեր ընթերցասէր
է . կը սիրէ լաւ մատենաներ ընթեռ-
նուլ . ինք ըսած է թէ « լաւագոյն է
ստան երկու անգամ ընտիր գիրք կար-
դալ քան տասն երկու միջակ գիրք կար-
դալ » : Ինք թէպէտ դրական մարդ մ'է
և գիտասէր ոգի մ'է , բայց գրականու-
թիւնը և բանաստեղծութիւնը կը սիրէ
այսու հանդերձ , ակորժանօք կը կար-
դայ Շէքսպիրի , Վիլթիւի , Հիւկոյի բա-
նաստեղծական գրուածներն և իւր պաշ-
տելի հեղինակներէն մին է Ժիւլ Վէրն
որոյ գիտական վէպէրէն չափազանց ա-
խորժած է , հղիւնակին վրայ մեծ գո-
վեստիւք կը խօսի նկատելով զնա գի-
տութեան ապագայ յառաջգլուխութեանց
կանխագուշակ մը .

Իւր գիրը չափ գեղեցիկ , անոր մէջ
կը տեսնուին կորովոյ , գեղեցկութեան
և աննկուն կամաց յայտարար նշաններն
կըսեն թէ՛ նշանաւոր հնարիչը իւր գի-
րը տառնհինգ դասի մէջ տորված է :

էտիսըն դիւրամատչելի անձ մի չէ ,
կը սիրէ միայնութիւնն , Մէնլօ-Բարբի
ամարանոցը իրեն չափ հաճելի է , հեռի
կը գտնուի քաղքին հազար և մի աղ-
մուկներէն բայց այսու հանդերձ այն-
քան սէր և համակրութիւն չահած է

ժողովրդէն որ ամէն օր Բէնսիւլլանիոյ երկաթուղին այցելուներու և հետաքրքիրներու խումն բազմութիւն մը կը բերէ իւր ամարանոցը որոց ամենուն համակրելի և քաղցր ընդունելութիւն մը կ'ընէ։ Սիրով կընդունի նաև լրաքաղներու այցելութիւններն որք իւր աշխատանոցին ամէն անկիւնները դողերու նման կը պրպտեն նոր առարկայ մը, նոր երևոյթ մը գտնելու յաջորդ աւուր լրագրին մէջ տպելու համար։

Ամենէն աւելի կը սիրէ իւր այցելուներուն ցոյց տալ ձայնագիր գործին։ Պարապոյ ժամերը իր ձայնագրին հետ կը խօսի և կ'ըսէ նմա։ Հօլ առ եռ, օ'յս Ֆոնօկուաֆ։ (ի'նչպէս ես, ծերուկ Ֆոնօկուաֆ)։ Այս գուարթ հարցման ձայնագիրն ևս կը պատասխանէ ի մեծ գոհունակութիւն ունկնդիր բազմութեան որ եկած է հնարչին ձեռաց մէջ տեսնել գործին որ դարուս նշանաւոր գիւտերէն մին և կ'ընէ էտիսըն ժամանակակից նշանաւոր հնարիչ մը։

Չէ կարելի երբէք բացատրել այս կէտերուն մէջ իր վարած կեանքին ամբողջ կէտերն, իւր աշխատութեանց արգիւնքներն, իւր թղթակցութիւններն, իւր բարի յատկութիւններն և այն սէրն ու գորովն զոր ունի ընտանեացը վրայ։ Նրբ երեկոյ կը լինի, երբ կառախուսիւր կը տանի այցելուները, երբ աշխատանոցին դուռները կը փակուին և երբ տունընջեան լուսոյն կը յաջորդէ գիշերոյ մութը, այն ատեն էտիսըն յոգնած իւր աշխատութիւններ և կամ նոր գիւտի մը գաղափարով բեռնաւորած էր միտքը, կը վերադառնայ իւր ընտանեաց քով և հոն իւր կնոջ ու երկու զաւակաց հետ, որոց մին մանչ իսկ միւսն աղջիկ է, կանցնէ հանգստեան ժամերը։

Աւասիկ իւր կեանքը ուսման և աշխատութեան նուիրեալ որ լաւ օրինակ մը կրնայ լինիլ մեզ ամենուս համար։

Աւելորդ չենք համարիր աստ, նշանաւոր հնարչին՝ վերջերս կատարեալ գործած ձայնագրին վրայ համառօտ տեղեկութիւն մը տալ հանգերձ պատկերով։

Ջայնագիրը կը նմանի երաժշտական տուփի մը։ Կը բաղկանայ գլխաւորաբար պղնձէ զլանէ մը, հօրիզոնական դիրքով դրուած առանցքի մը վրայ որոյ ծայրը կը դռնուի մեղեխ մը։ Գըլանը աջ և ձախ կողմերն դարձնելու համար, ահարձեռն է մեղեխը շարժեցընել։

Գլանին վրայ բոլորակածեալ ծակ մը կայ, և այդ ծակէն ներս կը դռնէք մետաղեայ բարակ թերթ մը որ սրածայր գործիքի մը օգգեցութեան տակ կը դռնուի։ Եթէ բերաննիս ծակին առջև դնելով, խօսինք, երգենք, ձայնի թրթռումներն պիտի փոխանցեն մետաղեայ թերթին և ցորչափ լգարձնենք մեղեխը, այնքան պիտի գծէ սրածայր գործին մետաղեայ չիջանակին վրայ անաղով ծածկուած։

Այսպէս անագին վրայ յոռաջ պիտի գան տտամնաւոր նշաններ, որք ձայներու թրթռմանց ճշմարիտ արտայայտութիւնն են։ Պէտք է այժմ կրկնել և լսելի ընել անագէ թերթին վրայ տըպագրուած խօսքերն։

Ինչպէս ըսինք ձայնի ամէն ելեւէջներն նշանակուած են թրթռումներով, պէտք է որ այդ թրթռումներն կրկին ծնին, նախնական ձայներու երևոյթին ներքև։

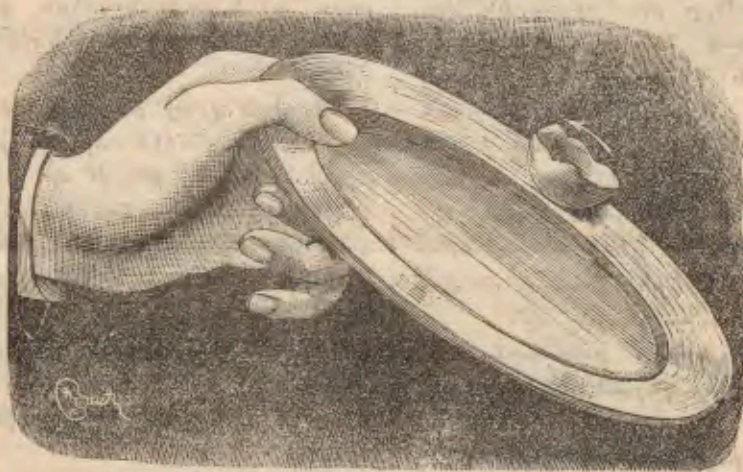
Մի և նոյն ձայնը կրկին յոռաջ բերելու համար մի և նոյն գործին պէտք է ունենալ, քանի որ արձանագրող ձայ-

նազիրն և կրկնողն մի և նոյն գործին են : Դարձեալ մեղեխին միջոցաւ կը դարձնենք գլանը , մեքենայն կը խօսի փաթթուած անագէ թերթին և սրածայր գործիքին միջոցաւ և սոյն վերջինը , կրկին անոր մակերեսին վրայ ազդելով կը թրթռացնէ մետաղեայ թաղանթը :

Երբ խօսքն անգամ մը արձանագրուի կրնանք զայն բազմիցս յառաջ բերել , բայց հետզհետէ ձայները աւելի չփոթ և տկար կը լինին , որովհետեւ մետաղ-

գաղափարն տուող պատկեր մը ձեացուցէք իւր ճառագայթներով հանդերձ , և ահաւասիկ պատրաստած կը լինիք գործի մը , որով պիտի կարենաք մինչև իսկ մանկան մը բացատրել մեր երկրի երկեակ շարժումը , իւր իսկ առանցքի և միանգամայն Արեգական շուրջ՝ անդադար թաւալելովն :

Առէք կեղևին մէկ փոքրիկ մասը , թանձր կողման կէսն առնուլ լաւագոյն է : Զայս ձեր երկու մատանց մէջ մեղմիւ դարձուցէք , մինչ պիտիկն եզեր

եայ թերթը կը կտրուտանէ իւր աղդեցութիւնն երբ կրկնութիւններն բազմապատկին :

Մ . Գ . ՄՕՁԵԱՆ

ԵՐԿՐԻՍ ԹԱԽԱՆՈՒՄԸ

Ձու մը , կամ լաւ ևս է ըսել իւր կեղևն պէտք պիտի լինի մեզ , այն ալ պատենին միայն մէկ փոքրիկ մասը :

Բոլորաձև պնակի մը եզերքն նախ թրջեցէք և ապա ձուին դեղնուցով կամ ներկով պնակին կեդրոնը Արեգական

վրայ կը դնէք : Նոյն պահուն պնակը պատշաճաբար ծռեցէք . Յայնժամ պիտի տեսնէք զարմանօք թէ՛ ձեր գծած արեգական շուրջ կեղևն տարիներ կը բոլորէ՛ իւր իսկ և պնակի շուրջ գառնալով սոսկ մի շարժումով :

Թարգ .

Ն . Յ . ԿԱՍՊԵԱՆ

ՀՐԱՆՏ

Դեռ տառնամեայ չէ Հրանտ , կերթայ դպրոց , ո՛չ սակայն բոլոր մանկանց պէս , որք իրենց դռնէն մի քանի քայլ առնելէ վերջ կը հասնին ի

վարժարան, ո՛չ, սա երկար մի ուղեւորութիւն մի կընէ. գիտէ առաւօտուն կանուխ վարժնուլ, ամենայն կանոնաւորութեամբ սրայուսակն կառնու և ճաշիկն, և կ'ելնէ ճանապարհ, ի՛նչ փոյթ, թող գուան փոթորիկք, թող տեղան տարափք, թող ուժգին փչէ պախրցին, նա կը մեկնի Եէնի-գիւղէն, շոգենաւն կ'առնու զինք տանիլ, ո՛ւր, ի Պոլիս:

Հրանտ հանգարտ է շոգենաւին մէջ, դասագրքին վրայ ուշադիր, հոն է որ դպրոցի տեսական խրատներուն կը հետեւի գործնականապէս. եթէ երբէք անմեղ հետաքրքրութիւնն հրապուրէ զինք նայիլ ծովուն, ալեակին, նաւուն, նաւակին, ծովային թռչուններուն, կը նայի մեղմիկ, և անմիջապէս աչերն կ'առնու վար, կը յիշէ դաստիարակին խօսքերն, « ամենայն ուրեք ըզգօն ըլլալ » ամենայն ուրեք կարծես աչք մի պիշպիշ կը դիտէ զնա:

Հրանտ կերթայ շոգենաւով, ինչպէս կ'երթան գործի մարդիկ, շահու, առեւտրոյ. հոն են հասարակ գործաւորն, և վաճառականն, գրագիրն և սեղանաւորն, սրահ արհեստաւորն և ընչեղ հասութեաւուն, ամենքն ալ կ'երթան ու կերթան զանազան յոյսերով, զանազան փախաքներով, բազումք ի նոցանէ դառնացեալ ճակատագրի խոտութիւններէն, խոցեալ բիւր վէրքերով, գուցէ ոմանք կերթան խաբէլ զայլս, աւա՛ղ, ուրիշի մը կործանմամբ կանգնիլ և այժմէն իսկ կ'ուրախանան, իրենց շրթանց վերայ ծիծաղ կը փայլի, ծիծաղ թունալից: Ի՛նչ անհուն տարբերութիւն նոցա և այս անմեղ դպրոցականին մէջ, սա եւս կ'երթար, եթէ աշխատած լինէր, եթէ դասն պատրաստած լինէր, պիտի ընդունէր ի վարձք՝ դաստիարակին դոհւնակութեան ժպիտն, և այս՝

բաւ էր իրեն համար, լոկ ժպիտ մը փոխան աշխարհի մեծութեանց:

Հրանտ անկասկած է իւր ասպագային համար, մինչդեռ այլք են սկեպտիկեան, այսինքն կասկածոտ բարւոյն կամ չարին, հարստութեան կամ աղքատութեան, ճշմարտութեան կամ սրտութեան: Դիտէ այս անմեղ մանկիկ թէ ինչպէս որ այժմ իւր կենաց առաւօտ պատած են ոսկի ամպեր, չպիտի փոխուին ատոնք թխաթոյր ամպոց, գուժաբեր մրրկաց, սպառնալից և ահաւոր, իւր հոգւոյ միտազաղալ ճակին մէջ կը ցոլան աստղունք գիշերոյ, շողեր այդուն: Մանկիկն վստահ է թէ չպիտի խաբէ զինք ասպագայն, այն խորհրդաւոր ոգին, որ լիարուռն կը սփռէ վարդն ու տատառիկ, աւազն ու փռի, մարգարիտ ու ոսկի:

Հրանտ հանճարեղ է, մեծ մարդ մի կը նախազգաս այս մանկան մէջ, կանուխէն կը գուշակես թէ նա մեծ ասպագայի մը սահմանեալ է, ինչպէս Սիլվա ըսաւ Կեոարու համար « Այդ մանկան մէջ բազում Մարիոսներ կը տեսնեմ »: Հմուտ մանկավարժին հոգեբանական մեծ բերկրանք կ'ազդէ անոր ընթացք, յառաջդիմութիւնն՝ զոր կը շահի, մրցանակն՝ սրով կը վարձատրուի այդ փոքրիկ ուսանող, եւ ուրախութիւն իւր ծնողաց եւս: Յառաւօտու և յերեկոյի կը մտածէր իւր դասերուն վերայ, Թէ արդեօք գիշերն քնոյն մէջ կերազէ՞ր անոնց վերայ, գիշերն՝ « Նրբ չնորհ և սլարգութիւն կը հանգչին անոր սիրուն դիմաց վերայ, երբ աստ ուածային ժպիտ մի կը թափառի իւր կիտարաց բերանոյն վերայ: Երբ փակուած են աչքերն ի քովն, դեղեցիկ աչկունք, աստեղք մահացու »:

Հրանտ ուսանողի տեսլականն ունի,

մեծ ուսանողի, չգիտեր սակայն թէ կատարեալ ուսանողի մը համար քանի դառնութիւններ կան այնքան քաղցրութեանց քով, քանինե՛ր կան որ կը մտնեն դպրոցէն ներս լի յոյսերով, կաշխատին տարիներով, կ'անցունեն յաջողապէս քննութիւններ, մանաւանդ անոնք՝ որ բարձրագոյն ուսմանց կը հետեւին, գիտութեանց հարուստ մըթերք մի կ'ամբարեն, դժնդակ զոհողութեամբ կը յաղթեն ամէն դժուարութեանց, ոմանք դեռ ուսանողական կենաց մէջ կ'իյնան իրրեւ պատարագ աշխատութեան, և ոմանք եւս երբ կ'առնուն վկայականն, երբ կը ներկայանան իրենց ծնողաց, սիրելեաց, ո՛րքան գունաթափ են, ո՛րքան տխրամտ, աշխատութեան այդ յառաջամարտիկներն շատ ինչ կորուսած են չահելու համար յաղթանակի դաբնին:

Հրանտ ուսանողական կենաց մէջ նորանոր յաջողութիւններ ունի, նորա ամբիժ ճակատն պսակօք պիտի գարդարուի ընդհուպ, նորա ապագայն շրջալ է յոյժ քաղցր խոստմանց, դասարանին առաջիններէն է, և ամէն իրաւամբ կարելի է կոչել զանի վսեմ մանուկ, զաւակ համեստ ծնողաց, միամօր որդի, սիրուն և փափկիկ, աշակերտ Գում-գաբուի Միրիճանեան լեզուաբանական վարժարանի, որ յուսալից հաստատութիւն մ'է, և կոչուած է լաւագոյն ծառայութիւն մատուցանել մայրաքաղաքիս ազգային այլ առաջնա, կարգ վարժարանաց նման:

Եէնի գիւղէն ի Գում-գաբու դպրոց երթա՛լ, խիզախ ձեռնարկ, և սակայն ոչ, սա՛ առաջին քայլն է, զոր Հրանտ կ'առնու անյողքողք և անկուն, դեռ ուրիշ գիւղեցիկ ակնկալութիւններ պիտի պսակէ այս մանուկ ի զարմացումն իւր

ծնողաց և համայն աշխարհի:

Այսպէս չէ՞ր Միքայէլ Վերինոյ, իտալացի պատանեակն, որոյ հասակին աճումն ուրախութեամբ կը դիտէր իտալիա, և կը ծափահարէր անոր ընտիր ձիւքեր իրրեւ հրաշալի մանկան:

Ուրեմն սուղ ինչ եւս հարկ է սպասել և յուսալ, և Հրանտին կրթական յաջողութիւններն տեսնելով գոչել բերկրութեամբ. երջանի՛կ դպրոցական:

Ս. Գ.

— 33300000 —

ՊԵՌՆԱՐՏԷՆ ՏՐ ՍԷՆ ԲԻԷՌԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԸ

Կենաց վերջին օրերը, Պէռնարտէն տը Սէն Բիէն կըսէր թէ այն ամեն երկիւղները զորս մահը պատճառած է նմա, յոյժ սակաւ խորհրդածութեան առարկայ կը լինէին: Վերջին անգամ երբ զինքը պարտէզ տարին, տեսաւ Պէնկալեան վարդենի մը ծաղկամբ բեռնաւորեալ, որոյ տերեւոյ մի մասը հովէն խամբեալ էին: Պահիկ մը դիտելէ յետոյ, ցուցուց զանոնք իւր կնոջ և ըսաւ. « Այս տերեւները զորս հովը խամբեցուցած է, վաղիւ չեն այլ ես », և տեսնելով որ այս խօսքերուն վրայ նորա աչքերն արտասուօք լցան, յաւելուց մեղմիկ. « Ի՞նչու այդքան վշտացար այն որ գքեզ սիրեց, այն որ գքեզ կը սիրէ յաւէտ պիտի ապրի: Յիշէ այն ամեն պատկերները զորս մեր կեանքը մեզ ներկայացուց, և պիտի տեսնես թէ ինձ համար բան մ'ալ կայ վերապահեալ: Մի՛թէ չեղայ մանուկ ստնտուիս բազկաց մէջ. մի՛թէ բառեր չթոթովեցի չրթանցս վերև և գգուանգներով չպատասխանեցի ծնողացս գգուանաց: Պատանի, փառասիրութեան սնոտի գաղափարներով, չըջեցայ երկրագնտիս

վերայ, հուսկ յետոյ բանականութիւնս
չարթնցաւ, մերկեցայ բնութեան և Աս-
տուծոյն զոր թողած էի, և ահաւանիկ
այժմ իմ հոգիս մերկ է միանալու անոր
հետ որ զիս ստեղծած է: Ինչպէս որ կը
տեսնեա, չըջանի մը վերջը ուրիշի մը
սկիզբն եղած է միշտ, որպէս օրուան
վերջը նոր արշալոյսի մը ծագումը մեզ
կիմացնէ: Այսպէս ալ մահուան կը յա-
ջորդէ անմահ գոյութիւն մը:»

Լեմե Մառքիս

Թարգ.

ՍԵՊՈՒՆ Դ. ՄՕՋԵԱՆ

ՍԻՐԵՑԵԱԼ ԱՇԱԿԵՐՏԸ

Բարի վարժապետ մը իւր բազմաթիւ
աշակերտաց կ'ուսուցանէր գթութիւնն
և երկիւղ Տեառն: Մին այս աշակերտ-
ներէն իւր երկիւղածութեամբ բոլոր
իւր ընկերաց մէջ բարձր դիրք մը կը
գրաւէր. սա կրտսերագոյնն էր: Իւր
ուսուցիչը զայն միւս աշակերտներէն
աւելի կը սիրէր, զի սոքա իրենց դա-
սերէն աւելի կը սիրէին կարկանդակն
և անուշեղէնն. և որք կը ծեծկուէին
միմեանց հետ՝ յաշխատութիւն տալու
զանձինս իւրեանց:

Օր մը այն աշակերտք՝ որք իրենց
խղճմտանքով կը կարծէին թէ իրաւունք
ունին մի և նոյն նախամեծարութեան,
հարցուցին իրենց ուսուցչին. « Ի՞նչու
համար մեր մէջէն կրտսերագունին կու-
տաք նախապատուութիւնը »: Ուսու-
ցիչը անոնց կը պատասխանէ. « Պիտի
ըսեմ զայն ձեզ, բայց նախ քան զառա-
ջինն ինչ որ կը հրամայեմ՝ ձեզ՝ ըրէք.
թող իւրաքանչիւրն ի ձէնը առնէ այս
թռչուններէն մին. » վստն զի նա իւր
ձեռքին մէջ թռչուններով լեցուն բոյն
մի ունէր: « Յետոյ հեռացէք, բայց ըզ-

գուշացէք մերձենալէ այն խիտ կողմը
ուր կը տեսնաք պաշտօնեայնեք, մի եր-
թաք նաեւ դէպ այն վայրն ուր արդէզ-
եան ջրհոր մը կը փորեն. բաց աստի,
ուզած տեղերնիդ դացէք, և երբ գըս-
նաք տեղ մը ուր չկարենայ թափանցել
ոչ մի աչք, յայնժամ խեղդեցէք դուք
այս թռչունները և յետոյ զանոնք հոս
բերէք վերստին: » Կը մեկնին, և քիչ
ատենէն բաց ի փոքրիկ աշակերտէն, ա-
մենն ալ իրենց թռչունները սպաննած
կը բերեն:

« Թռչու համար չխեղդեցիր քու
թռչունդ կըսէ անոր ուսուցիչը: » Մա-
նուկը կը պատասխանէ. « Որովհետեւ
չգտայ երբէք վայր մը ուր Աստուծոյ
աչքն չթափանցէ: Աստուած կը պաշտ-
պանէ իմինիս պէս թռչունին կեանքն
ալ, և ասոր համար է՝ ահա զայն կեն-
դանի կը բերեմ վերստին: Ուսուցիչը
բազմիցս իւր շուրջը նայեցաւ: Աշա-
կերտները՝ որք խիտ ուշադիր էին,
համբ և ապուշ կը մնան մանկան պա-
տասխանին վրայ: Նոքա հասկցան այժմ
իրենց խղճմտանքով թէ՝ Թռչու համար
վարժապետը իրենց մէջէն ամենափոք-
րիկն նախամեծար կը համարէր. պատ-
ճառը սա է թէ նա լաւ եւս կը հասկը-
նար Աստուծոյ երկիւղը եւ ողորմափ-
րութիւնը:

ՆԱԶԱԹԵՏ Վ. ՎԱՐԴԵԱՆ

Առկ. Միւրիմանեան Լեզ. վարժարանի

ՕԳՏԱԿԱՐ ԶԲՕՍԱՆՔ

Փոքրիկ անասուններու փաշտօնիւնը.—
Զարմանալի է երբեմն այն քաջու-
թիւն զոր ունին անասուններէն ոմանք
ի բնէ տկար և անպաշտպան: Բարե-
կամ մը մեզ պատմած է թէ՝ երեկոյ մը
մինչ Փարիզու փողոցներէն միոյն մէ-

կէն կ'անցնէր, կը հանդիպի կոյանոցի մկան մը, և գաւազանի մը հարուածով մը կը հեռացնէ զաղբելի անասնիկը, նոյն վայրկենին մէջ, մինիկը երեսէն 'ի վեր կը ցատկէ և այդ տեղն վտանգաւոր կերպիւ կը խածնէ:

Որսորդութեան պատահար մ' ևս նոյն օրինակը կընծայէ մեզ: Որսորդներու խումբմը պէքսս մը որսալու կը պատրաստուէր: Յանկարծ ընկերներէն մին ահռելի ճիշ մը կարճակէ. որսորդք անմիջապէս կը շրջապատեն իրենց ընկերը վախնալով զի մի գուցէ հրացանէն մնասուած ըլլայ, մեծ զարմացմամբ կը տեսնեն որ Պէքսսն մացառներու մէջէն դուրս ցատկած և որսորդին աչքին այնպիսի ուժգին հարուած մը տուած է իւր կտուցին միջոցաւ որ տարաբաղդ վերաւորեալը նոյն վայրկենին, միակահի պիտի լինէր եթէ անմիջական դարմաններ չը տրուէին իրեն:

Արուեսի սիւրահար շուկեր. — Թերթերնուս մէջ խօսած էի այն բնագոյման վրայ զոր շուներն ունին գեղեցիկն նկատմամբ: Այսօր ուրիշ հարցում մը կը ներկայանայ, շուն մը կրնա՞յ պատկեր մը կամ լուսանկար մը ճանաչել: Օրինակներով պիտի բացատրենք: Նկարիչ մը շնիկ մ'ունէր և կենդանին ոչխարները հալածելու յոռի սովորութիւնն ունէր: Օր մը իւր տէրը գեղեցիկ պատկեր մը կը նկարէ և պատկերը կը ներկայացնէ կանաչաւետ մարգի մը վրայ ոչխարաց հօտեր, նկարիչն բնակարանէն կը մեկնի և պարտիզին մէջ կը ձգէ նկարը չորցնելու համար զայն: Վերադարձին կը տեսնէ իւր շունիկը պատկերին առջև կեցած կը հեծէ անյողաբար, տոբայն դիմօք և կատաղի ակնարկներով, ամէն անգամ որ իրեն մօտեցնէր նոյն նկարը, շնիկը

կը գրգռուէր և, յարձակողական նշաններ կուգէր ընել: Երկրորդ օրինակ մը. օրսորդ մը երկու շուն ունէր զորս խելայեղ կերպիւ կը սիրէր: Օր մը միոյն պատկերը դծել կուտայ և երբ, նկարիչն կը բերէ պատրաստեալ նկարը, միւսը կ'սկսի ուրախութեան ցոյցեր ընել և ոստոտել պատկերին հանդէպ որովհետեւ ճանաչած էր կտաւի կտորին վրայ իւր ընկերն: Աւելի հիւանալի է գիտնալ երբ ըսեմ թէ՛ նոյն շունը անհուն սէր մ'ունէր երաժշտութեան վրայ և ամէն անգամ որ Ծօրէնի Մարտ Թիւնէպուր նուագէր օրսորդը դաշնակին վրայ, շնիկը տխուր հաշիւներով կընկերանար դաշնակին ձայնին և նոյն միջոցին իւր դէմքը կը յայտնէր արդէն տխրութեան զգացում մը:

Մէրիլէնսի բաղերը. — Աշխարհիս ամէն գեղեցիկ բաղերը կը գտնուին Մէրիլէնտի մէջ, ի Միացեալ Նահանգս: Նշանաւոր են նաև հիւսիսային Քառօլինի, Ֆլօռիտայի, Մէքսիքայի ծոցին բաղերը, բայց չեն կրնար երբեք համեմատուիլ Սէսքուէհանտի բաղերուն հետ:

Կը բնակին սոքա գետին մէջ երկայն տերևներու մինչև, այնքան բարձր որք երբեմն կ'արգիլեն նաւարկութիւնը: Բաղը կը խորասուզի ջրոյն մէջ, կը կտրէ արմատն որ և կամ 5 մատնաչափի երկայնութիւն ունի, և ախորժանօք կը ճաշակէ զայն, և անուշ ջրոյ մէջ աճող այս ամերիկեան բաղերն իրենց մօին կենսաբար յատկութիւններովն հիւսիսային և հարաւային Ամերիկայի ամէն կողմերէն կը փնտռուին: Արքայական սեղաններու վրայ կ'ենեն և փափկաճաշակներու համար ընտիր խորտիկ մ'են մեծարժէք և հազուադիւս միանգամայն:

ՀԱՄԱՐՈՐԻՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԶԻՆՈՒՄԱՅԻՆ ԲԵՒԵՌ

ԵՐԿԻՐ ՖՐԱՆՍՈՒԱ ԺՕԶԷՖԻ

ԵՒ

Ծ Ո Վ Ն Ո Ր - Զ Է Մ Պ Լ Ա Ւ

ԳԼՈՒԽ Գ.

Նուագումն աղջակաղջոց. — Կրկին երեւումն արեգակսն. — Գարուն. — Ամսոս
— Փրկութեան փորձեր:

(Շարունակութիւն 9 թիւէն)

« Հաւառակ այս ամեն երթադրութեանց և արկածից, յոյս մը միայն ունէինք, նոր երկիրներ, անձանթ աշխարհ մը գտնելու յոյս, արիութիւն և համբերութիւն կուտար մեզ: Ճշմարտիւ մեր իրձերն այնքան համեստ էին որ ամենէն փոքր մէկ խութի հանդիպումն իսկ գոհունակութիւն կը պատճառէր մեր անձնասիրութեան:

« Առանց մեր խորհրդոյ վրայ մտածելու, բնութիւնն կը շարունակէր հրնաղանդիլ իւր օրինաց: Զիւնն սկսաւ առատութեամբ տեղալ և վերստին սառոյցն սպիտակ վերարկուով մը պատեց. Մայիս 2ին, ջերմաչափն գերոյէն 48⁰ աստիճան իջաւ. և մշտատեւ փոթորիկներ ու մթին մշուշներ տեղի ունեցան նոյն ամսոյն մէջ:»

Մինչև այն ժամանակ ճայեր և ծովային բազեր տեսնուած էին: 24ին երեւցան նաև այլ տեսակ թռչուններ. Ալբա Առքիֆա կոչուած, որոյ միսն համեղ է, և վեհաշուքն Լաուիս կլօփու և ընդ հուպ գիշեր ու ցերեկ մերձակայ լճերն լեցուեցան բազմատեսակ թռչնոց մեծածայն ճուղղումներով:

Մայիս 26ին տեղի ունեցաւ արեգա-

կան մասնական խաւարում մը, որ գրեթէ չըջանակին մէկ քառորդ մասն մթնցուց և որ 56 վայրկեան տեւեց:

« Երեկոյեան գուշակած էինք, կ'ըսէ Բաեէն գնդապետն. սակայն չկարենալով ճշգիւ հաշուել խաւարման վայրկեանն, երեոյթն տեղի ունենալէն երկու ժամ առաջ զննութեան կեդած էինք: Անմիջապէս Թէկէրօֆի կամուրջն լեցուեցաւ յերկինս բարձրացեալ հեռադիտակներով:

« Ունայն սպասումէ մը վերջ, որ մի քանի վայրկեան տեւեց, ճանչցանք մեր սխալանքն: Այլ եւս երկար ժամանակ մի և նոյն վիճակին մէջ չմտացինք հեռադիտակ ի ձեռին, սա՛ երկիւղն ունենալով թէ՛ սխալ խոստմամբ մը կըրնայինք վիրաւորել ընկերութեան արժանապատուութիւնն յաջա նաւաստեաց:

« Որպիսի՛ դիւցազնութիւն և որպիսի՛ տանջանք, երկու ժամ անընդհատ սպասել խաւարման երեոյթին:

« Վերջապէս աստղն մթագնեցաւ, ակնկալեալ յոյսերնիս ի դերև չ'ելաւ: Կէտ մը միայն ուշադրութիւնս գրաւեց. նաւաստեաց մեծագոյն մասը անտարբերութեամբ մը ականատես եղաւ երևութին՝ կարծելով գտնել այդ ամենուն մէջ հմայական գործի մը: Քիչօք մանաւանդ, աստեղագիտական զննութեանց միջոցին կը ժպտէր և այդ ժրպիտներ տարակոյսներ կը յարուցանէին յիս:

« Ուղեւորաց թիւն բազմացան: Թէնէնէօֆի շուններն Մայիս 1ին չորս ձագեր բերին: Սառոյցին վրայ կառուցեալ և խնամօք տաքցած վրան մը ընդունեց այդ նորածիններն, որք կը խոստանային մեզ բալթիկներու լճման տալապայ աջակիցներն: Դժբաղդաբար, այդ փոքր

հրեշաց մին իւր եղբայրներն նոցա քու-
նին մէջ խեղդեց և այնուհետեւ առան-
ձինն մնաց։ Թողոսսի անուներ տունը.
երբ, մի քանի շաբաթներէ վերջ կա-
մուրջին վրայ կը վազէր ամէն գտածը
խածնելով և մարդոց իսկ սիրականն ե-
ղաւ իւր հաճոյալի ձեւերուն պատճա-
ռաւ։ Այնքան մայրապաշտեցաւ որ, ա-
պականեալ անասնիկ մը եղաւ։ Ժլւպի-
նալի կոնակին վրայ կ'ենէր՝ երբ սա
իւր ճաշն կընէր։ Սուսպու, որ անձնա-
սիրութեան մէկ կատարեալ տիպարն
կը ներկայացնէր, ինքն իսկ չնիկն կըր-
թելու հոգը վրան առաւ։

«Պատմութեան վերջը պիտի տես-
նանք թէ՛ ինչպիսի պատիւ մ'ստացաւ
Թողոսսի և ինչպէս կրցաւ լինիլ մեր
ճամբորդութեան կարեւորագոյն անդամ-
ներէն մին։»

Յունիս ամսոյն մէջ բարեխառնու-
թիւնն զերօյէն վեր 1⁰ աստիճանն չան-
ցաւ։ ամսոյն 2ին, ջերմաչափն զերօյէն
վար 10¹ կը ցուցունէր և 29ին զերօյէն
վեր էր։ 14ին, առաջին անձրև եկաւ։
Շոգիացման աճող ազդեցութեան ներ-
քեւ, սառոյցները կը նուազէին աստի-
ճանաբար։

«Կարելի չէ նկարել, կ'ըսէ գնդա-
պետն Բակել, թէ՛ լուսոյ որպիսի շը
փոթութեամբ մը կը համակուէր անամպ
աւուրց մէջ բեկեռային օդն։ Սառոյց-
ները կ'սկսին հալիլ, որոց եզրերէն կը
նշմարենք չորացն վեր բարձրանալն և
բարձրաբերց սառնակոյտերն կարծես
մշանջեմապա իրենց ձեն փոփոխելու
վրայ են։ Լուսոյ այդ առատութիւնն
այնքան զօրաւոր կը լինի, որ կ'այրէ
մեր մորթն և կրնայ կուրացնել զմեզ
եթէ աչաց վրայ պահպանողական գոր-
ծիներ չընենք։ Ծովը սև գոյն մ'առած
կը թուի լինել, պահելով ուրեք ուրեք

կապուտակ գոյն։ Երկնից կապոյտն
իսկ, բազմատուելով սառոյցին փայլին,
զրեթէ սեւաւ կը թուի, և ամէն ուրեք
լսելի կը լինին մռնչիւն մը։ Ձայն մը
յառաջ եկած այն սառնակոյտերէն, որք
կը գահավիժին, անթիւ բնական խողո-
վակներու միջոցաւ ընդարձակ ճեղքե-
րու մէջ։

«Ասկից յառաջ կուգայ խոնաւու-
թիւն մը, որ մեզ մեծ անհանգստու-
թիւններ պատճառեց, հակառակ մեր
անթափանց կօշիկներուն։ Ամառուան
մէջ օր մը չոր ոտքով քայլելու չարժա-
նացանք։ Բաղմատեսակ աշխատութիւն-
ներ ունենալով՝ կը հարկադրուէինք
միշտ զատուած մնալ։»

Ճանապարհորդքը արդարեւ հաստա-
տած էին թէ՛ բնական զօրութիւնք մի-
այն չէին բաւեր խորտակելու իրենց
սառուցապատ բանտն, և պէտք էր որ
իրենք իսկ աշխատին իրենց անձնական
փրկութեան համար գործի սկսան, և
բազմաթիւ ամիսներ սկսան կոտորել սա-
ռոյցներն տենդոս ուժգնութեամբ մը։
Բոլոր այս ճգերն անօգուտ եղան։ Սա-
ռոյցներուն թաճրութիւնն այնքան մեծ
էր որ 6 մեթրօ երկայնութեամբ մը
ջրհոր մը բանալէ վերջ, չհանդիպե-
ցան ջրոյ։ Շնորհիւ բացառիկ մեծու-
թեամբ դիտմամբ շինուած ողոյցներու,
կը յաջողէին ճեղքել սառոյցներն 2
մեթր խորութեամբ, անկէց անդին սը-
ղոցը կը սառէր և ծառայութիւն մը չէր
մատուցանէր։ Եւ երբեմն բաժանեալ
կտորներն և սառոյցի փոշին՝ որ անջըր-
պետից մէջ մնացած էր, իբրեւ շաղախ
կը ծառայէր։

Յուլիս 15ին, նաւուն չուրջը բացած
էին քսանի չափ խողոցներ, բայց ան-
կարելի եղաւ զայնս արուեստական կեր-
պիւ իրարու միացնել։ Ուրջեցին վեր-

ջապէս յառաջակողման քով բանալ աւազան մը դիւրացնելու համար նաւուն գնացքն ու շարժումն։ Սոյն գործողութիւնը յաջողեցաւ, այնպէս որ Յուլիս 23ին, Թէկէքօժ ծովման գծէն 60 հարիւրերորդամեթր աւելի էր։ Բայց սառույցներու յանկարծական հալումն մեծ վտանգներ յարոյց նաւուն դէմ։

Օգոստոսի սկիզբներն, ջերմաչափն կը ցուցունէր գերօյէն վեր 5⁰, ամսոյն վերջն 6⁰ ի իջած էր։

Ժամանակէ մ'ի վեր ի հեռուստ կը նշմարուէր մի մեծ սառնակոյտ, որոյ հեռաւորութիւնը չէր թողուր որ զայն կարենայինք որոշել։ Օգոստ. 14ին, ումանք մեր ճանապարհորդաց այդ ուղղութեամբ յառաջացան մինչև 6 քիլօմետր։ Այն ատեն տեսանելի եղաւ անհուն սառնակոյտ ջրային և կաւային մընացորդներէն կազմուած։ Այդ սառույցն վերադրուեցաւ նոր Զէմլլայի, թէպէտ և իր խոշորութիւնը այդպէս կարծեցրնել չէր տար։ Հետզհետէ գտնուեցան այլ սառնակոյտեր, իրարմէ առաւել կամ նուազ մեծ։

Օգոստ. 18ին, Բաեէն գնդապետն, մի քանի ընկերաց հետ, առաջին անգամ լինելով Ելեծուփ սառույցներու վրայ կը շրջագայէր և սառնակոյտի մը վրայ ելաւ որոյ գագաթն 18 մետր բարձրութեամբ, կրցաւ հաստատուել թէ մօտակայ ձեղքերն կղզիացեալ բացուածքներ էին, իրարու հետ առնչութիւն չունենալով, և որոց ոչ մին նաւարկութեան ճանապարհ մը կը ներկայացնէր։

Օգոստ. 19ին, նաւը հիւսիսային լայնութեան 79⁰, 29 և արևելեան լայնութեան 61⁰, 31' աստիճանաց վրայ կը գտնուէր։

«Օգոստոսի վերջերն, կ'ըսէ Բաեէն գնդապետն, փոկի որսորդութեամբ ըզ-

բաղեցանք։ որովհետև թարմ մսին չնորհիւ կրնայինք տոկալ ամէն դժուարութեանց և մարտնչիլ անմաքրութենէ յառաջ եկած այն ամէն անհանգստութեանց, որոց ենթակայ եղած էինք ողջոյն ձմեռն։ Ամեն օր որսորդի շղթայներ կը հաստատուէին ձեղքերուն եզրն, և հաջուագիւտ էր որ շուները, երեկոյ եղածին պէս, նաւ փոխադրելու որս մը չունենային։ Դժբաղդարար երբեմն այնպէս կը լինէր որ կենդանին մահացու վէրքերով ծածկուած կը փախչէր։

«Այդ ծովային հորթերն գրեթէ ամենն ալ կը վերաբերին Պօֆա կօօկնիսիֆա կոչուած սեւին։ Գալով շանաձկանց, նոցա հետքն չէինք նշմարէր։ Միայն անգամ մը սառույցներուն վրայ հանդիպեցանք կէտազգեաց խմբի մը, որ նմանութիւն ունէր շանաձկանց հետ։

«Այսպէս մինչև Սեպտեմբերի վերջն, 4(1) փոկ սպաննեցինք։ ասկէց զատ մեր շուրջն թռչող թռչուններն կ'սպաննէինք և չարաթ չէր անցներ որ արջ մը սպաննած չըլլայինք առ ի չգայէ թարմ մսին։ Ամէն ոք առողջացած էր չնորհիւ մաքուր օդին և կանոնաւոր սննդեան, ի բաց առեալ Քոիչ մեքենավարն որ թռքային հիւանդութիւն ունէր և ատաղձագործն՝ որ սրունքի նեղութեամբ կը տառապէր։

Յուրտ եղանակն կը մերձենար և սառույցներուն գիրքն ու նաւուն ընթացքն ենթադրել կուտային թէ՛ երկրորդ ձմեռն՝ բեւեռն աւելի մօտեցած ժամանակնիս տեղի պիտի ունենար։

Օգոստոս 25ին, կէս գիշերին արեգակն ի մայր մտաւ։ Լուսատու աստեղ ամբողջական անյայտացման ժամանակ կամիջոցէն կրնայ նկատուիլ բեւեռային երկրաց աշունն։ 29 ին, հիւսիսային

հողմով ընկերացեալ ձիւնախառն անձրեւի մը տարափէն վերջ, նաւն պատեցաւ 2 1/2 հարիւրերորդամեթր թանձրութեամբ ձիւնեղէն խառով մը:

1873 ի ամառն իւր վախճանին կը հասնէր: Փրկութեան յոյսերն ի դերեւելած էր: Նոր ձմեռ մը կը մերձենար իւր ահաւոր նկարագրով: Այս անգամ փորձառու եղած, ճանապարհորդք կ'ըսպատէին նմա ամենայն հանգարտութեամբ: Իրենց բանաւարկութիւնն սակայն անհուն վիշա կը պատճառէր իրենց: Դատաւարտեալ չէին միթէ տեսներ իրենց յոյս՝ վերադառնալու յ'ել-րոպա առանց իրականացուցած լինելու իրենց յատակագիծն, բերելով միայն քաղաքակիրթ սշխարհին ալեծուփ սառոյցներուն վերայ տեղի ունեցած պատահարաց պատմութիւնն:

«Տարօրինակ վերանորոգում իրաց: կը գրէ Բաեէս գնդապետն: Ճիշդ այս վայրկենիս, այս վայրկենիս իսկ, յորում ամէն ոք յուսահատ կը թուէր լինել, մենք առանց գիտնալու կը մերձենայինք ակնկալեալ երկրին, որով ընդ հուպ պիտի կատարուէին մեր սիրելագոյն խորհուրդներն:

(Շարունակելի)

Մ. Գ. ՄՈՋԵԱՆ.

Տէր

Այդք գտնուող մեր հայրենակիցներէն Մեծ. Գալուստ էֆ. Պ. Գարամի-նասեան հաճած է այս անգամ ալգոգուտ հանդիսէդ մի տարեկան նուէր զրկել գիւղիս Սանդխտեան վարժարանին, իւր ովսանն մեր մատաղ սանուհեաց զարգացմանն սատարելու դեղեցիկ և գովելի խորհրդով անշուշտ:

Այս գնահատելի նուիրատուութիւն պարտք կը դնէ մեր վրայ Ձեր պատուական հանդիսի միջոցաւ մեր և սանուհեաց խորին շնորհակալիքն յայտնել հրապարակաւ յիշեալ նուիրատու էֆ. ի և ըղձանալ որ բարեւէր անձնաւորութեանց թիւն աճի առ մեզ ի նպաստ յառաջագիմութեան սիրելի ազգիս:

Մնամ խորին յարգանք առ Ձեզ

ԶՈՒԱՐԹՈՒՆ Յ. ՍԱՐԱՅԵԱՆ

Ուսուցչունի Սանդխտեան վարժարանի

Կամարակապ-Ակնայ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՍԻՄՈՆ ԳԱՐԱՄԱՅԵԱՆ

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

Ընտիր Գրուածոց

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՕՏԱՐ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՅ

Կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառացքով: Գին 7 1/2 դահեկան:

ԲԱՆԱԻՈՐ ԵՒ ԴՐԱԻՈՐ

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹԵԱՄԲ

Ա. ՏԱՐԻ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՆՑ

ԱՐԻՍՏԱՆՈՒՄ Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Կը գտնուի ամէն հայ գրավաճառացքով:

ԱՐՏՈՆԱՏԵՐ Ա. ՍԱՔԱՅԵԱՆ

ՊԱԳՐԻՉ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ Կ. ՊՈՒԽ, ԷՍԿԻ Զապրիէ: Ռատաւոյի բիւ 61